

30.06.2014

13/000/2014

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi

lp LVM054:00/2013

LVM:N LAUSUNTOPYYNTÖ KOSKIEN AJOKORTTILAIN JA ERÄIDEN MUIDEN LAKIEN MUUTOSTA

Hallituksen esityksen luonnoksessa esitetään muutettavaksi ajokorttilakia, kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annettua lakia, taksinkuljettajien ammattipätevyydestä annettua lakia, kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä annettua lakia, Liikenteen turvallisuusvirastosta annettua lakia ja tieliikennelakia.

Esityksessä ehdotetaan, että Liikenteen turvallisuusvirasto myöntäisi ajokorttiluvat ja ajokortit sekä eräät kuljettajalta vaadittavat lisäluvut, joissa toimivalta on nykyisin poliisilla. Liikenteen turvallisuusvirasto myöntäisi myös opetusluvut ja moottoripyörän harjoitusluvut sekä vammaisen pysäköintiluvat. Esityksen mukaan Liikenteen turvallisuusvirasto voisi hoitaa tehtävät itse tai hankkia tarvittavia palveluja yksityisiltä tai julkisilta palvelun tuottajilta. Liikenteen turvallisuusvirasto toimii Helsingissä sijaitsevan päätoimipaikkansa lisäksi kahdeksalla paikkakunnalla. Lakeihin sisällytettäisiin esityksen mukaan yhdenmukaiset säännökset palvelutehtävien hoitamisen vaatimuksista.

Lisäksi ajokorttilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Liikenteen turvallisuusvirasto antaisi jatkossa tarkemmat määräykset ajokortin ja lupien terveysvaatimuksista. Esitykseen sisältyy myös ehdotuksia ajokorttimenettelyn kehittämiseksi ja sen tarkistamiseksi toimivaltaan ehdotettujen muutosten johdosta. Erillisen lyhytaikaisen ajokortin käytöstä luovuttaisiin. B-luokan ajokortti annettaisiin heti 15 vuodeksi sillä ehdolla, että harjoitteluvaiheen ja syventävän vaiheen opetus suoritetaan määräajassa ajo-oikeuden saamisesta. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

Julkisin varoin toteutettavaan koulutukseen kohdistuvat kustannusvaikutukset

Opetushallitus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto. Valmisteilla oleva lainsäädäntö on yhteiskunnan kannalta merkittävä. Kuljettajien tehtävien osaamista ja siksi myös säädösten edellyttämiä ajokortteja ja muita lupia tarvitaan useilla toimialoilla. Tämän johdosta useisiin ammatillisen aikuiskoulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen säädösten mukaisiin ammatillisiin tutkintoihin sisältyy vaatimuksia ajo-oikeudesta sekä muista tarvittavista luvista. Esitettyjen muutosten osalta Opetushallitus olisi toivonut kattavampaa vaikuttavuusselvitystä julkisin varoin toteutettavaan koulutukseen. Ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä edellytetään nykysäädösten mukaan autokoululupaa, mikäli ne antavat ajokorttikoulutusta. Koulutuksen järjestäjät eivät kuitenkaan toimi sellaisina autokouluyrityksinä, joiden osalta vaikuttavuutta oli arvioitu esityksen kohdassa erityisvaikutukset.

Koulutus rahoitetaan julkisin varoin, valtionosuusjärjestelmän avulla. Kyseisellä esityksellä säädösmuutoksiksi voi olla vaikutuksia koulutuksen järjestäjien sekä kyseisten tutkintojen suorittajien kustannuksiin, joita ei voi kaikkia arvioida esityksen perusteella, koska mm. palvelujen saatavuudesta ja palveluiden saavutettavuuden kustannuksista jatkossa ei ole tarkkoja esityksiä.

Palvelujen saatavuuden arviointi ja määritteleminen

Esitetyt muutokset antavat mahdollisuuksia palvelujen kehittämiseen, kunhan säädösmuutosten mahdollistamat käytännön toimet ja päätökset tehdään yhteistyössä palveluja käyttävien tahojen kanssa. Nykyinen Liikenteen turvallisuusviraston ja sen sopimuskumppanien alueellinen verkosto ei ole yhtä kattava kuin poliisin käytössä oleva alueverkosto. Liikenteen turvallisuusviraston määräysluonnokseen (TRAFI/2835/03.04.03.00/2013) vuodelta 2013 sisältyi ehdotus ajokorttikuljettajatutkinnon ajokoepaikkakuntien vähentämisestä 103:sta 72:een, jolla olisi ollut merkittävä vaikutus kyseisen alueverkoston laajuuteen. Määräysluonnoksesta annettiin paljon palautetta ja toteutunut vähennys jäi lopulta huomattavasti ehdotettua pienemmäksi.

Esityksessä olevan osan ”Lain kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä annetun lain muuttamisesta” pykälän 3 perustelut ovat Opetushallituksen mielestä merkittävilta osilta riittämättömät. Esityksessä mainitaan, että toiminnan on oltava kustannustehokasta. Mikäli palvelujen saatavuus heikkenee nykytilanteesta, aiheutuu siitä kustannusvaikutuksia julkisin varoin rahoitettavaan koulutukseen.

Julkisin varoin toteutettavaa kuljettajakoulutusta toteutetaan usealla paikkakunnalla. Tutkintoon tähtäävän ammattikuljettajakoulutuksen aikana suoritetaan useiden ajokorttiluokkien ajo-oikeuksia. Suomi on pitkien etäisyyksien maa, tästä johtuen usein tiettyä palvelua tarvitsevien kustannukset voivat olla merkittäviä. Ammatillisen koulutuksen järjestäjät käyttävät esityksessä mainittuja palveluja usein. Esityksessä todetaan, että ajokortteihin liittyvä kuljettajantutkintotoiminta on järjestettävä siten, että kuljettajantutkinto- ja ajolupakoepalveluiden laatu ja yhdenmukaisuus, toiminnan kustannustehokkuus sekä liikenneturvallisuuden vaatimukset huomioon ottaen riittävä saatavuus turvataan eri puolilla maata. Esityksen mainintaa riittävän saatavuuden turvaamisesta ei kuitenkaan ole tarkemmin määritelty. Nykyisellään palvelun tuottaa yksi toimija, eikä aiemmissa Liikenteen turvallisuusviraston toteuttamissa palvelun tuottamisen kilpailutuksissa ole ollut muita hakijoita. Kun on vain yksi toimija, saattaa se antaa kyseiselle toimijalle määrävän markkina-aseman ja siten uhata toiminnan toimivuutta palvelujen käyttäjien kannalta. Opetushallitus ehdottaa, että tämä palvelujen riittävä saatavuus arvioidaan julkisin varoin toteutettavan koulutuksen osalta.

Esityksen mukaan säännöksestä määrätä ajokoepaikkakunnat luovuttaisiin. Sen sijaan Liikenteen turvallisuusvirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä ajokokeen suorituspaikkaa koskien. Perusteluiden mukaan ajokoepaikkakuntien ohjauksessa otettaisiin huomioon tarvittavat seikat. Tekstissä ei ole mainintaa, mitä tarvittavilla seikoilla tarkoitetaan tai minkä tahon kannalta tarvittavat seikat otetaan huomioon. Opetushallitus ehdottaa, että tämä määritellään tarkemmin myös palvelujen käyttäjien kannalta.

Esityksessä mainitaan, että joitakin palveluja Liikenteen turvallisuusvirasto voisi tarjota itse tai hankkia tarvittavia palveluja yksityisiltä tai julkisilta palvelun tuottajilta. Lähtökohtaisesti

sillä ei ole merkitystä, mikä taho tarjoaa ajokortteihin ja muihin lupiin liittyvät palvelut, kunhan asian hoitamiseen asiakkaalta tarvittavat kustannukset tai kuljettavat matkat eivät merkittävästi kasva ja ettei ajokorttien ja muiden esityksessä mainittujen lupien saamiseen tule viivästyksiä nykytilanteeseen verrattuna. Eri puolella Suomea toimivat, kuljettajien koulutusta antavat koulutuksen järjestäjät, ovat jo nykyisin Liikenteen turvallisuusviraston ja sen kanssa sopimuksen tehneen palveluntuottajan kanssa tiiviissä yhteistyössä kuljettajien ammattipätevyyskortteja, ajopiirturikortteja ja ajokorttitutkintoja koskevilla asioilla.

Rikostaustan selvittämisen ajoitus ja prosessi

Eräiden lupien lupamenettelyssä käsitellään rikostietoja. Tämä menettely koskee mm. liikenneopettajalupaa. Liikenneopettajien koulutuksen aloitukseen ja koulutukseen valittavien henkilöiden valintaprosessiin liittyy tarve saada nykyisen kaltaisesti tieto siitä, ettei koulutukseen otettavalla ole esimerkiksi rikostiedoissa sellaista estettä, joka voisi estää henkilön saamista koulutuksen ja tutkinnon suorituksen jälkeen liikenneopettajalupaa. Tämä on tärkeää siksi, ettei käytetä julkisia varoja ja tutkinnon suorittajan resursseja turhaan. Lupaharkintaan liittyvistä tehtävistä Opetushallitus pitää tärkeänä, että liikenneopettajalupaan liittyvä selvitys on mahdollista saada myös ennakkoon, ennen kuin koulutus on aloitettu ja kyseiset liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon tutkinnon osat on suoritettu. Esityksessä ehdotettu menettely on monimutkaisempi nykyiseen verrattuna, koska esityksen mukaan Liikenteen turvallisuusviraston hankkima palveluntarjoaja ottaa vastaan ja laittaa vireille kyseisen hakemuksen, joka sen jälkeen siirretään Liikenteen turvallisuusviraston käsiteltäväksi. Opetushallitus esittää, että kyseisen menettelyn toimivuus varmistetaan ennen käyttöönottoa.

Muita näkökohtia

Opetushallitus kannattaa ajokorttijärjestelmän kehittämistä. Ammatillisen aikuiskoulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen lainsäädännön mukaisessa ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa opiskelevat suorittavat pääsääntöisesti useiden eri ajokorttiluokkien ajo-oikeudet koulutuksen aikana. Ajokorttijärjestelmä on nykyisessä muodossaan monivaiheinen ja monimutkainen ja siksi aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia yhteiskunnalle ja ajokortin suorittajille sekä viivästyksiä tutkinnon suorittamiseen. Esityksessä mainitulla muutoksella, lyhytaikaisesta ajokortista luopumisella, on ammatillisen kuljettajakoulutuksen näkökulmasta ajokorttijärjestelmää selkeyttävä ja toiminnallisuutta edistävä vaikutus.

Opetushallitus pitää hyvänä, että esityksen mukaan kuljettajantutkintotodistus oikeuttaa kuuden kuukauden ajan kuljettajantutkinnon suorittamisesta kuljettamaan ko. luokkaa vastaavaa ajoneuvoa aiemman yhden kuukauden sijaan. Tämä menettely mahdollistaa kuljettajien täysipainoisen kouluttamisen niissäkin tilanteissa, joissa tarvitaan kyseisen ajoneuvon ajo-oikeutta ja joissa ajokortin toimittaminen jostain syystä viivästyy.

Pääjohtajan sijainen
Ylijohtaja

Petri Pohjonen

Yli-insinööri

Timo Repo